

•Arménytt nr 1 2014

•

Spår finns överallt, nu ser jag många fler än tidigare

AV:

Armébloggen i Armén/mark, Ing 2

Spår i mörker: Spåraren använder sig bland annat av skuggorna för att upptäcka och följa spår. Att i mörker kunna använda en ficklampa för att skapa skuggor kan ibland faktiskt göra det lättare än i dagsljus. Samma effekt kan vi uppnå med bildförstärkare och handhållen IR-ficklampa. Foto Daniel Bäckdahl

En viktig del för mig som plutonchef är att säkerställa att soldaterna på plutonen stannar vid förbandet så länge som det är möjligt. Jag upplever att viktig del för att lyckas med det är att personalen utvecklas och får fördjupa sig inom sitt arbetsområde. Som stöd för detta finns det som heter medel för kompetensutveckling, RALS bilaga 3.

Syftet med utbildning med stöd av RALS bilaga 3 är öka den anställdes anställningsbarhet, bidra till Försvaretsmaktens långsiktiga kompetensförsörjning samt öka attraktionskraft. RALS bilaga 3 medel kan användas av personal som varit anställd minst ett år, militär och civil personal med tillsvidare placering samt kontinuerligt anställda soldater. Utbildningen ska i första hand ske på betald arbetstid och det är numera även möjligt att söka RALS bilaga 3 medel för kompetensutvecklande *gruppinsatser*. Denna möjlighet gjorde att vi på avancerad sökpluton under en vecka innan sommaren kunde fördjupa oss i ett väldigt specifikt ämne.

För den oinvigda kan det som soldaten gör framstå som helt obegripligt. Men för de övriga medlemmarna i omgången så står det helt klart att han för tillfället öppnar alla sina sinnen för intryck, och hela kroppen är just nu engagerad med att försöka tolka det han ser, känner och även vilka dofter han uppfattar. *Att spåra handlar inte bara om att leta efter fotspår.*

Fotspåret: Ett spår innehåller massor av information. Ur ett vanligt fotspår i sanden kan vi utläsa enorma mängder fakta. Med den informationen kan vi till exempel utsluta eller bekräfta vilken riktning en person har framryckt. Det går även att skapa ett slags fingeravtryck som binder en person till just det spåret. Foto Sven Johansson

För några år sedan presenterade ett antal länder engagerade inom ISAF statistik som menade på att 85% av alla IEDer upptäcktes med soldatens ögon, före något tekniskt hjälpmedel. Detta medförde att försvarsmakten började intressera sig för begreppet *Ground Sign Awareness*[1], GSA eller Spårmedvetenhet. Vid Avancerad sökpluton har vi under ett par år bakat in spårmedvetenhet i vår egen träning, men även vid utbildning av andra enheter och fått mycket positiv effekt. I huvudsak har den formella utbildningen genomförts av den egna personalen som erhållit utbildning från bland annat Danska försvarsmakten. På grund av att flera vid plutonen visade ett stort personligt intresse för spårmedvetenhet, började vi leta olika sätt att utveckla oss själva, men även själva utbildningen.

GSA är från början en produkt av det som benämns *Combat Tracking*[2], som i sin tur naturligtvis kommer från förmågan att spåra. En kunskap som människan varit tvungen att ha för att kunna jaga. Det handlar alltså om en mycket gammal kunskap, som under den senaste tiden varit mest naturlig hos de som vi ofta kallar för *naturfolken*. Hos exempelvis Indianer, Aboriginer, djungelfolk och Massajer är kunskapen att spåra livsviktig för överlevnad och en egenskap som man tar på mycket stort allvar. Med en del av den inställningen använder vi

spårmedvetenhet för att bland annat hitta IED er längs framryckningsvägar eller gömmor i terrängen.

2. Cykelspår: Att se att någon har cyklat i sanden är inget märkligt. Men att avgöra i vilken riktning eller om den var tungt lastad kan vara lite knivigare. Foto Sven Johansson

På grund av att det för vår del främst handlade om att utveckla oss själva som individer, valde vi att ansöka om kompetensutvecklingsmedel, RALS bilaga 3. De relativt nya bestämmelserna gör det möjligt att ansöka om medel genom att göra en gruppansökan vilket gör det möjligt för en grupp, pluton eller annan enhet att genomföra till exempel denna typ av kompetensutveckling.

Kursen hölls av ett civilt företag som har goda kunskaper om spårning och träning i att använda sina sinnen lite djupare än vad vi normalt gör. Liknande utbildning hålls med poliser, livvakter och bevakningsföretag, men även privatpersoner med ett intresse för spårning. För oss militärer kan en hel del av det som avhandlades under veckan framstå som lite främmande, men som en av deltagarna sa vid utvärderingen efteråt, "Det funkar". Vi säger ofta vid utbildning att "man ska lita på magkänslan", "läs av omgivningen" eller "lyft blicken".

Under kursen fick vi en hel del verktyg för att faktiskt utbilda i och träna våra sinnen, för att få en säkrare magkänsla eller veta vad vi ska läsa i omgivningen. Utöver medvetandeträning och observationsträning utbildades vi naturligtvis även i spårning. Alla deltagare förvånades över hur mycket mer detaljer man plötsligt började se efter relativt kort utbildning, samtidigt som vi alla insåg hur mycket mer träning det krävs för att faktisk kunna spåra i olika terrängtyper. Vikten av att träna grunder, både från början men även återkommande, trycktes det på vid flera tillfällen.

Spårare: Spåraren är den befattning som lägger allt sitt fokus och sina sinnen på att hitta och följa spåret. Foto Katarina Norberg

Spår är så mycket mer än bara det spår som vi ser med ögonen. Alla bilder som visas på spår är oftast ett vanligt fotspår. Genom att se spåret på ett annat sätt kan vi plötsligt utläsa så mycket mer fakta. Att i spårning använda flera sinnen, som till exempel lukt och känsel, gör att vi kan "se" så mycket mer. Genom att läsa av hur vår omgivning såsom djur och andra människor reagerar på de spår vi lämnar, kan vi även hitta information till underrättelser på platser där vi normalt inte skulle kolla. En av deltagarna uttryckte lite skämtsamt vid utvärderingen efter utbildningen, "Religiösa tror på gud, jag litar på mina sinnen".

Jag vill särskilt trycka på att kursens fokus var spårning, inte *Combat Tracking* som innebär mycket mer, främst avseende hotbild och tekniker i patrullform.

Ingen lämnade kursen utan någon form av intryck. Flera av deltagarna kommer troligtvis att fortsätta på "spåret" under sin fritid. På avancerad sökpluton kommer vi att använda kunskapen för att utvecklas inom spårmedvetenhet och högrisksök.

Kn Sven Johansson, Chef Avancerad Sökpluton

[1]*Ground Sign Awareness*. Spårmedvetenhet, att kunna upptäcka och använda spår för omedelbara underrättelser.

[2]*Combat Tracking*. Spårning i samband med lösandet av en stridsuppgift såsom patrullera eller spana.